

Obsah

1	Úvod.....	7
1.1	Biotechnologie a farmaceutický průmysl.....	7
1.2	Hlavní rozdíly bioléciv a syntetických léčiv	11
1.3	Rekombinantní proteiny – základní popis.....	12
1.4	Názvosloví.....	13
1.5	Bioléčiva a jejich ekonomika	14
2	Biomakromolekulární látky využívané jako bioléčiva	20
2.1	DNA	20
2.2	RNA.....	22
2.3	Proteiny	25
2.3.1	Posttranslační modifikace proteinů.....	27
2.3.2	Dělení proteinů podle funkce	28
3	Živý organismus jako zdroj či výrobní nástroj	29
3.1	Hlavní zdroje bioléciv	29
3.2	Použití prokaryotních buněk k produkci bioléciv	30
3.3	Použití eukaryotních buněk pro produkci bioléciv.....	32
3.3.1	Produkce v kvasinkách.....	32
3.3.2	Produkce v živočišných buňkách pěstovaných ve tkáňových kulturách	33
3.3.3	Expresce proteinů v hmyzích buňkách s použitím bakulovirových vektorů	35
3.3.4	Transgenní zvířata a rostliny	36
4	Výroba bioléciv	38
4.1	Výroba a správná výrobní praxe	38
4.2	Výrobní prostory a výrobní zařízení.....	38
4.2.1	Čisté prostory	39
4.2.2	Čištění, dekontaminace, sanitace	41
4.2.2.1	CDS pro výrobní prostory	41
4.2.2.2	CDS pro výrobní zařízení.....	42
4.2.3	Voda.....	42
4.3	Dokumentace.....	43
4.3.1	Standardní operační postupy	43
4.3.2	Specifikace	44
4.3.3	Výrobní postupy od vstupu výchozích látek po balení produktů.....	44
4.3.4	Záznamy parametrů výroby	44
4.4	Lékopis – Farmakopea	44

4.5	Úřady kontrolující farmaceutické výroby a postup schvalování.....	45
4.6	Hlavní zdroje bioléciv	45
4.7	Postup výroby léčiv	45
4.7.1	Upstream processing	47
4.7.2	Downstream processing	49
4.7.3	Analýza finálních produktů.....	50
4.7.3.1	Možné kontaminanty	51
4.7.3.2	Metody analýzy	53
5	Formulace bioléciv.....	55
6	Hlavní bioléciva	59
6.1	Cytokiny	59
6.1.1	Interferony (IFN).....	61
6.1.2	Produkce a terapeutické použití interferonu- α	61
6.1.2.1	Produkce a terapeutické použití interferonu- β	65
6.1.2.2	Produkce a terapeutické použití iterferonu- γ	67
6.1.3	Interleukiny a tumorový nekrotický faktor	67
6.1.3.1	Produkce a terapeutické použití interleukinu-1 a tumorového nekrot. faktoru	68
6.1.3.2	Produkce a terapeutické použití interleukinu-2.....	71
6.1.3.3	Produkce a terapeutické použití interleukinu-11	73
6.1.4	Hematopoetické růstové faktory	73
6.1.4.1	Granulocytární kolonie stimulující faktor (G-CSF)	73
6.1.4.2	Granulocytární-makrofágový kolonie stimulující faktor (GM-CSF).....	75
6.1.5	Erythropoetin.....	75
6.1.6	Růstové faktory	79
6.1.6.1	Epidermální růstový faktor (EGF)	79
6.1.6.2	Vaskulární endoteliální růstový faktor (VEGF).....	79
6.1.6.3	Růstový faktor odvozený z krevních destiček (PDGF).....	80
6.1.6.4	Insulinu podobný růstový faktor-1 (IGF-1).....	80
6.1.6.5	Další aplikace růstových faktorů.....	81
6.2	Hormony.....	82
6.2.1	Insulin.....	85
6.2.2	Glukagon	90
6.2.3	Peptid podobný glukagonu 1 (GLP-1)	91
6.2.4	Peptid podobný glukagonu 2 (GLP-2).....	93
6.2.5	Růstový hormon – somatotropin.....	93
6.2.6	Insulinu podobný růstový faktor 1	99

6.2.7	Gonadotropní hormony	100
6.2.8	Natriuretický hormon	106
6.2.9	Parathormon	106
6.2.10	Kalcitonin	108
6.2.11	Thyreotropní hormon	108
6.2.12	Leptin	109
6.3	Krevní proteiny	110
6.3.1	Hlavní bioléčiva používaná v léčbě hemofilie	112
6.3.1.1	Faktor VIII – Hemofilie A	112
6.3.1.2	Faktor IX – Hemofilie B	114
6.3.1.3	Faktor VIIa	114
6.3.2	Bioléčiva pro snížení srážlivosti krve	115
6.3.3	Bioléčiva používaná k degradaci krevních sraženin	116
6.3.3.1	Urokinasový aktivátor plasminogenu (u-PA)	117
6.3.3.2	Tkáňový plasminový aktivátor (tPA)	117
6.3.3.3	Streptokinasa	118
6.3.4	Ostatní krevní proteiny – Protein C	119
6.4	Monoklonální protilátky	120
6.4.1	Použití monoklonálních protilátek v léčbě nádorových onemocnění	126
6.4.1.1	Hematologické malignity	127
6.4.1.2	Nádory vycházející z dalších tkání	130
6.4.1.3	Léčiva spojená s léčbou komplikací rakovinných onemocnění	134
6.4.2	Použití monoklonálních protilátek v léčbě dalších chorob	136
6.4.2.1	Terapie autoimunitních a autozánětlivých onemocnění	136
6.4.2.2	Terapie infekčních onemocnění	147
6.5	Enzymy	152
6.5.1	Fabryho choroba	154
6.5.2	Pompeho choroba	155
6.5.3	Gaucherova choroba	156
6.5.4	Mukopolysacharidosy (MPS)	157
6.5.5	Cystická fibróza	158
6.5.6	Akutní hyperurikémie	159
6.5.7	Nádorová onemocnění	160
6.6	DNA léčiva	161
6.6.1	Genová terapie	162
6.6.2	Léčiva na bázi oligonukleotidů	164
6.6.3	Další léčiva obsahující DNA jako aktivní látku	165

6.7	Vakcíny	166
6.7.1	Aktivní a pasivní imunizace.....	167
6.7.2	Typy vakcín.....	168
6.7.2.1	Vakcíny obsahující oslabené (atenuované) živé bakterie či viry	168
6.7.2.2	Inaktivované bakterie či viry	169
6.7.2.3	Podjednotkové vakcíny	169
6.7.2.4	Toxoidy	169
6.7.2.5	DNA vakcíny.....	169
6.7.2.6	Vakcíny s upravenými virovými či bakteriálními vektory.....	170
6.7.3	Rekombinantní vakcíny	170
6.7.3.1	Rekombinantní vakcíny proti hepatitidě B.....	171
6.7.3.2	Vakcinace proti rakovině děložního čípku.....	174
6.7.3.3	Vakcína proti rakovině prostaty	175
6.7.3.4	Vakcína proti chřipce	175
6.7.3.5	Vakcína proti choleře	176
6.7.3.6	Vakcína proti meningokokům skupiny B.....	177
6.7.3.7	Vakcína proti lymfské borelióze.....	177
6.7.3.8	Vakcína proti černému kašli.....	177
7	Přehled bioléciv.....	178
8	Seznam zkratk	188
9	Literatura.....	190